

ТӨРИЙН ОРДОН

ҮНДСЭН ОЙЛГОЛТ

Хүүхдүүд ээ! Манай улсын Төрийн ордон хаана байрладаг вэ?

Манай улсын Төрийн ордон Нийслэл Улаанбаатар хотын төвд Сүхбаатарын талбайн хоймор хэсэгт байрладаг.

Төрийн ордон нийтдээ 35804 ам дөрвөлжин метр талбайтай 4 давхар байгууламж юм.

Төрийн ордны урд талд **Их эзэн Чингис хаан, Өгөдэй хаан, Хубилай хаадын гэрэлт хөшөө** байдаг.

Төрийн ордонд Ерөнхийлөгч, Улсын Их Хурал, Засгийн газар үйл ажиллагаа явуулдаг.

Төрийн ордны тухай хуульд заахдаа Төрийн ордон бол Монгол Улсын төрийн дээд байгууллагууд байнга байрлаж үйл ажиллагаа явуулж байдаг Монголын архитектур, хот байгуулалт, үндэсний түүх соёл, уламжлал, дизайн урлагийн нэгдмэл зохицлыг илрэхийлсэн төрт ёсны хүндэтгэлийн байгууламж бөгөөд монгол хүний ур үхаан шингэсэн архитектур урлагийн бүтээл мөн гэсэн байдаг.

Төрийн ордон хэдэн настай вэ?

БНМАУ-ын Засгийн газрын Ерөнхий сайд Х.Чойбалсангийн шийдвэрээр шинэ ордны барилгын ажлыг 1947 онд эхлүүлж, 1951 онд ашиглалтад өгсөн байна.

Хүүхдүүд ээ, тэгэхээр Төрийн ордон хэдэн настай вэ?

ТӨРИЙН ОРДНЫ ТҮҮХ

Төрийн ордны барилгын үйл явц **1947 онд** эхэлжээ.

1947 он

Төрийн ордныг **1951 онд** барьж дуусган хүлээлгэн өгсөн байна.

1951 он

1954 он

Төрийн ордны цогцолбор барилгын нэг хэсэг нь бунхант индэр байсан бөгөөд **1954 онд** баригджээ. **2005 онд** Бунхант индрийг буулган Д.Сүхбаатар, Х.Чойбалсан нарын шарилыг Алтан өлгийд шилжүүлсэн билээ.

Төрийн ордонд **1961, 1981 онуудад** 2 удаа өргөтгөл, **1987 онд** томоохон шинэчлэлт хийсэн байна.

1951 - 1987 он

2006 он

Төрийн ёслол, хүндэтгэлийн өргөөг Монгол төрийн ордны нэгэн цогцолбор болгон Төрийн ордны урд талд залгаж байгуулсан. Тус цогцолборын эхний хэсэг **2006 онд** нээлтээ хийсэн.

2012 онд Төрийн ёслол, хүндэтгэлийн өргөө цогцолбор, Монгол төрийн түүхийн музейг олон нийтэд нээлттэй болгосон.

2020 он

Төрийн ордонд “Их Монгол” танхим, Улсын Их Хурлын нэгдсэн хуралдааны “Их хуралдай” танхим, Байнгын хорооны хуралдааны “Жанжин Д.Сүхбаатар” танхим, “Их эзэн Чингис хаан” танхим, “Их засаг” танхим, “Үндсэн хууль” танхим Төрийн ёслол хүндэтгэлийн танхим зэрэг 10 гаруй танхим байдаг.

“Их Монгол” танхим

Улсын Их Хурлын нэгдсэн
хуралдааны “Их хуралдай” танхим

Төрийн ёслол
хүндэтгэлийн танхим

Байнгын хорооны хуралдааны
“Их эзэн Чингис хаан” танхим

ТӨРИЙН ЁСЛОЛ, ХҮНДЭТГЭЛИЙН ӨРГӨӨ ГЭР

Төрийн ёслол, хүндэтгэлийн өргөө гэр Төрийн ордны дотор талд байрладаг. Хүндэтгэлийн өргөө гэр нь эрдэнийн чимэгт унь, хана, тооно зэрэгтэй бөгөөд төрт ёсны уламжлал, түүхэн замнал, түүний бэлгэдэл, орон зай, засал чимэглэлийн оновчтой шийдлийг харгалзан зохиожээ.

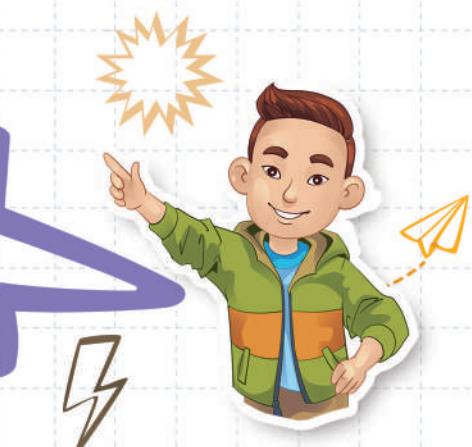
Өргөөний хойморт **Их эзэн Чингис хааны шүтээн зургийг** байрлуулан зандан мод, эрдэнийн чулууг хослуулан сийлж, урлан бүтээсэн гол шүтээний хэсэг байна.

Гол шүтээний зүүн, баруун талд монгол түмний шүтээн болсон **Монголын Нууц товчоо, Үндсэн хуулийн эхийг** байрлуулсан. Түүний өмнө Төрийн тэргүүний уулзалтын ширээ, төрийн алтан соёмбөт сэntий суудал тэргүүтнийг хаш эрдэнийн чулуугаар урлаж, алт, мөнгөөр чимэглэжээ.

Өргөөний голд тэг дөрвөлжин тавцан суурин дээр **төрийн ган тулгыг** байрлуулж, баруун, зүүн жигүүрт **зочин гийчин тухлан сүх** алт, мөнгөөр чимэглэсэн сэntийт суудал байрладаг.

Гэрийн ханыг хүрэн зандан modoор, мөнхийн бэлгэдэл түмэн насан хээг битүү сийлж урласан нь Монгол төр, түмэн үүрд цэцэглэн бадрахын бэлгэ тэмдэг юм.

ТӨРИЙН ОРДОН ДАХЬ УРЛАГИЙН БҮТЭЭЛ

Аливаа улс орны Төрийн ордон, харшийг чимж байдаг зүйлийн нэг хэсэг нь уран зураг, хөшөө дурсгал, урлагийн бүтээлүүд байдаг. Манай улсын Төрийн ордонд ч мөн адил манай нэрт уран бүтээлчдийн түүрвисан дахин давтагдашгүй бүтээлүүд бий.

"Манай эх орон" түүрган хивс. Төрийн ордны Их танхмын хойд хананд дэлгэн байрлуулсан уг хивсний урт 20 метр, өргөн 2.8 метр. Хивсний зураг, дизайныг Ардын зураач Б.Гомбосүрэн гаргаж, урлагийн гавьяат зүтгэлтэн Д.Цэрэнпилийн удирдлагаар гар урлалын үйлдвэрийн 20 хивсчин 1980-аад оны эхээр 2 сар гаруй хугацаанд урлан бүтээсэн.

"Эртний сайхан - Ану хатан"
Д.Эрдэнэбилэг 1998 он

"Д.Сүхбаатар" - Ё.Өлзийхутаг.
1996 он.

ҮҮНИЙГ МЭДЭХ ҮҮ?

Төрийн ордны өндөр 18.7 метр. Төрийн ордон дээр дурдсан 10 танхимаас гадна 491 албан өрөө, тасалгаатай.

ТҮЛХҮҮР ҮГ

- ✓ Төрийн ордон
- ✓ Төрийн ёслол, хүндэтгэлийн цогцолбор
- ✓ Төрийн ёслол, хүндэтгэлийн өргөө гэр
- ✓ Нэгдсэн хуралдааны танхим
- ✓ Байнгын хорооны хуралдааны танхим

ДАСГАЛ АЖИЛ

БЯЦХАН НОМ ХИЙХ ЗААВАРЧИЛГАА

1 Аж хэмжээтэй цасын 8 тооцуу хэсэгт нутгийн, мөр гаргана.

2 Цасын дундупур нь нутгийн зурагт үзүүлсэн зуравсаны дагуу хийншина.

3 Цасын уртын дагуу нутгийн.

Хойр талаас нь аярт үзүүлсэн дагуу шахан нутгийн, иргээдийн нутгийн баялан ном болсон болно.

ПАРЛАМЕНТ
БОЛОВСРОЛ

<http://edu.parliament.mn>

- "Төрийн ордон" бяцхан ном хийцгээ! Зааврын дагуу төрийн ордны тухай бяцхан ном бүтээгдээрэй.

- Гурван багт хуваагдаж, дараах сэдвийн дагуу танилцуулга бэлтгэнэ:

1. Төрийн ордны түүх;
2. Төрийн ордны танхимууд;
3. Төрийн ордон дахь урлагийн бүтээлүүд.

ХЯНАЛТЫН АСУУЛТ

1. Төрийн ордонд ямар ямар байгууллага байрладаг вэ?
2. Төрийн ордны түүхийн талаар мэддэгээ бичээрэй!
3. Төрийн ордонд ямар ямар танхим байдаг вэ?